

Ebre

ROMIATGE DE GANDESA AL SANTUARI DE LA FONTCALDA

ANTON MONNER
Cronista de Gandesa

Crònica

«**Salus infirmorum**». «Als que us visiten en ella, dau-los salut puix podeu», diu el doctor en Teologia Joan Baptista Manyà

Detall de l'ermita de la Mare de Déu de la Fontcalda, a Gandesa. FOTO: JOAN REVILLAS

Antigament s'anava a la Fontcalda per motius de salut. FOTO: ANTON MONNER

La pandèmia ha fet canviar molts hàbits, costums i formes de viure. Entre les poques bones que ens ha donat aquesta malura és que els petits pobles rurals han crescut demogràficament. Els desnonaments i els acomiadaments a Barcelona i la seva àrea metropolitana han fet retornar famílies als pobles d'origen, gràcies al teletreball.

Els dos darrers anys no s'ha pogut celebrar el tradicional romiatge que es repeteix a la primavera des de fa cinc-cents anys, on els gandesans acudeixen massivament. Comença sortint a les 7 del matí de l'església arxiprestal de Santa Maria a peu vers la Fontcalda, recorrent els onze quilòmetres que els separa. La majoria porten mocador blau cel al coll i una canya que serà el suport per a la llarga caminada.

En sortir del temple comencen per la pregària de lloances, on el rector o un cantor inicien els cants de l'invitatori i els salms. Ja en processó els escolans toquen les campanes de mà; la gran bandera, la creu i els canelobres presideixen els romeus i en sortir del municipi, al barri de les Planes, el rector beneeix el terme, dirigint-

se creu en mà als quatre punts cardinals pregant per les collites.

Als tres quarts de sortir de Gandesa s'arriba al Peiró de la Fonteta, on s'inicia la pregària pels difunts. A quarts de 9 ja al Cap de la Costa, veient la serra de Cardó, s'esmorza i, en acabar, a l'altre costat de camí observant el santuari els romeus canten el *Salve Regina*. Una hora més tard, els romeus es concentren al penúltim revolt de la Costa, a només dos-cents metres del temple, on en processó i cantant entren al santuari i el rector convida als romeus a contestar «Visca la Mare de Déu de la Fontcalda» i tots amb crit col·lectiu responen «Viscal!».

Els anys que fa bon temps, baixen a peu uns 200 romeus. Però s'hi concentren un miler de persones que hi han arribat amb vehicles motoritzats. A les 12 se celebra l'eucaristia com a acte principal. En acabar els romeus pugen al cambril cantant els Gojos de la Mare de Déu. I des d'allí van a la plaça, on els gegants ballen al so dels grallers.

Finalitzada la festa, abans de dinar, la gent passen fins als Xorros, font d'aigua calenta, i les gorges del riu Canaletes, els Es-

trets de Dalt i de Baix i per la Glorieta.

A les 5 de la tarda els romeus tornen a concentrar-se a l'església, on se celebra la pregària pels malalts, «Dau-los salut, puix podeu». Pocs tornen a peu perquè el fort desnivell de la Costa cansa els caminants que no hi estan acostumats. A les 9 de la nit, els romeus es concentren a la Font de Dalt, on rector, majorals, cantors, abandonat i portadors de la Mare de Déu entren al temple resant el Rosari. Ja a dintre, el rector agraeix l'assistència i acaba novament amb un «Visca a la Mare de Déu de la Fontcalda».

Un paisatge majestuós

Aquest any, per la pandèmia, no s'ha celebrat l'acte col·lectiu. Alguns ens hi hem desplaçat a peu. Jo hi he anat sol, baixant pel camí de la Costa i pujant per la Vall del Frare. Ha estat ben diferent. En romeria, fora de les pregàries, els romeus, caminant, parlen entre ells i els xiquets corren pel davant i per darrere, sense cansar-se. Avui, sense companyia, he contemplat el paisatge, he escoltat els cants nupcials dels ocells i he admirat les flors primaverals d'her-

bes, arbusts i arbres. M'he aturat veient la mola granítica del Frare de la Vall, de 17 metres d'alt, des del mirador de la Mieta, i he cercat la Monja, que tapada per l'abundosa vegetació ja no es pot veure del camí. He arribat a la Casamentera, on les joves gandesanes, segons la tradició, si encerten posar-hi tres pedres sobre la base del cap damunt, aquell any es casaran. I la Costa d'Espantarrucs, els animals de càrrega s'esveraven quan, de la Faixa Vedada, hi queien pedres mogudes pels ramats de bestiar de l'indret conegut per la Faixa Vedada, situada dalt de la muntanya de Pandols.

De la senda que baixa al Comú de Troquillano, he fet una magnífica fotografia de la punta del Volendins, topònim canviat del nom original Mulandins, que foren els habitants autòctons que s'hi refugiaren quan els musulmans ocuparen el territori l'any 714, on també a l'estampa sortien l'ermita de Sant Josep i les Punes de Bot, i l'ermita de Santa Bàrbara d'Orta (Horta de Sant Joan), sobre el convent dels Àngels. He arribat al coll d'en Canar, des d'on s'observa Amposta i la grandiositat de la Mediterrània, amb el Pinell al

fons, i els Ports a la dreta, franquejat pel riu Canaletes, per on avui circula la Via Verda. Un espectacle meravellós de natura, grandiositat i canvis de colors de terra, de vegetació i el rocambros de les muntanyes. He seguit caminant fins a la Costa del Molí i el Cap de la Costa, d'on ja s'observava el santuari allà al fons de la vall, entre les serres del Crestall i del Coscoll i la Fontjoana davant de Prat del Comte. El riu al fons discorren entre gorges altíssimes tallades per les aigües discorrent de milions d'anys, al costat d'un antic volcà que segons la tradició aportà les aigües calentes de la font que donà nom al santuari. Un nou espectacle que omple de goig la vista dels nous vinguts que observen per primera vegada tanta grandiositat.

Una visita a la Mare de Déu, diferent dels anys de normalitat. No hi ha mancat l'espiritualitat, però més que altres vegades he pensat, he admirat i novament m'ha sorprès el paisatge majestuós quan les cabres salvatges m'han passat per davant, i he parlat amb els visitants que també a peu hi arribaven pel camí d'anada i el de tornada. Un romiatge diferent!